

ÜLERIIGILISE PLANEERINGU "EESTI 2050"

Andmepõhise seire ja hindamisraamistiku uuring

Uuringu kava

SISUKORD

1. Uuringu eesmärk	3
2. Uuringu sisu ja metoodika.....	3
3. Ajakava	5
4. Uuringu tööühm.....	5

1. Uuringu eesmärk

Uuringu eesmärk on koostada üleriigilise planeeringu andmepõhise seire metoodika, tuues välja, milliseid mõõdikuid ja võtmenäitajaid seiratakse ja kuidas seda tehakse. Loodav seiresüsteem on ruumilise arengu fookusega, automaatne ning kasutab sisendina masinloetavaid riiklikke avaandmeid. Seire keskendub üleriigilise planeeringu ruumilise arengu eesmärkidele.

Metoodika väljatöötamisel kaardistatakse vajalike ruumandmete ja statistiliste andmete kättesaadavus, võimalikud piirangud ja takistused regulaarse seire teostamisel. Uuringu tulemusena pakutakse välja sihtväärtused ja tehakse ettepanekud seireks vajalike tehniliste lahenduste osas.

2. Uuringu sisu ja metoodika

Üleriigilises planeeringus „Eesti 2050“ on sõnastatud 9 ruumilise arengu eesmärki. Uuringu lähtekohaks on, et iga eesmärgi täitmise seiramiseks lepitakse kokku tehniliselt teostatavad ja eeldatavalt ruumilise suunitlusega mõõdikud. Mõõdikute valimisel lähtutakse eelkõige riikliku statistika programmist, (st Statistikaameti poolt juba kogutavatest andmetest) ning riigi strateegilistes arengudokumentides juba seiratavatest mõõdikutest, juhul kui olemasolevates mõõdikutes ilmnevad olulised puudujäägid, pakutakse välja täiendavad mõõdikud. Mõõdikute arvu soovitakse hoida võimalikult väiksena, et vältida ülemäärast halduskoormust ja tagada raamistiku lihtsus ning läbipaistvus. Üleriigilise planeeringu peamiseks ja läbivaks teemaks on asustus – välja töötatavad mõõdikud hakkavad eelkõige näitama liikumist soovitud kümnekonna majanduslikult tugeva linna ja asulate selgel rollijaotusel põhineva asustuse arengu suunas.

Uuringu läbiviimisel analüüsitakse olemasolevaid regionaalarengu ja valdkondlike arengute seiresüsteeme (Tõetamm, Regionaalarengu tegevuskava, minuomavalitsus.ee, riigi tasandi kehtivate arengukavade ja programmide mõõdikud), eesmärgiga võimalikult palju seiret ühildada ja mitte dubleerida/luua uusi mehhanisme) ning kaasatakse olulisi avaandmete loojaid ja haldajaid nagu Statistikaamet ja Maa- ja Ruumiamet (MaRu). Samuti uuritakse teiste riikide praktikat üleriigiliste ruumilise arengu dokumentide seiramisel.

Uuringus vastatakse järgmistele küsimustele:

- 1) Millised võiksid olla üleriigilise planeeringu elluviimist näitavad mõõdikud ja millise sagedusega neid on vaja seirata (eelkõige seades eesmärgiks ühildada seire juba olemasolevate protsessidega ning mitte luua juurde uusi)?
- 2) Millised on üleriigilise planeeringu elluviimist näitavate mõõdikute alg- ja sihtväärtused?
- 3) Milliseid andmeid kasutada üleriigilise planeeringu seireks? Välja tuuakse algandmete päritolu ja ettepanekud andmete kogumise automatiseerimiseks.
- 4) Kuidas kasutada mõõdikuid PlanS §25 järgsel planeeringu ülevaatamisel?
- 5) Milliseid tehnilisi lahendusi seiramiseks kasutatakse? Tehakse ettepanekuid andmekogumise automatiseerimiseks, ruumiandmete kasutajasõbralikuks kuvamiseks jmt.
- 6) Kuidas seiret korraldatakse (kelle omandis on andmed, kes viib läbi analüüsid, kuidas toimub raporteerimine)?

Uuringu koostamise täpsem kulg on järgmine:

1. Avakoosolekul (01.07.2025) andis MKM lühiülevaate praegusest Eesti ruumilise planeerimise poliitikast ja seiresüsteemidest; täpsustati uuringu fookust ja vahetati infot olemasolevate seireandmestike osas.
2. Avakoosolekule järgnevatel nädalatel uuritakse olemasolevaid asjakohaseid seiresüsteeme ja andmestikke, sh välisriikide kogemusi – täpsem ülevaade valmib augusti esimeses pooles.
3. Augusti teises pooles töötatakse välja esmased ideed võimalike seiremõõdikute osas. Peale esmase idee välja töötamist konsulteeritakse tellijaga ning valdkondade esindajatega.
4. Septembri jooksul täiendatakse vajadusel mõõdikute nimekirja ning leitakse igale mõõdikule konkreetsed andmeallikad (kui vähegi võimalik, siis algallikad) ja võimalik tehniline teostus.
5. Oktoobri keskpaigaks tehakse ettepanekud alg- ja sihtväärtuste osas, mis peavad üldjuhul lähtuma strateegilistest arengudokumentidest. Juhul kui tehakse ettepanek nendes seatud tasemetest hälbida, tuuakse välja asjakohased põhjendused. Eeldatavalt on neid vaja arutada nii üleriigilise planeeringu tuumik- kui ka juhtrühmas ning asjakohaste ametkondadega. Koostatakse vahearuanne.
6. Novembrikuus uuringu lõpufaasis analüüsitakse laekunud tagasisidet ja tegeletakse tehnilise lahendusega. Koostatakse lõpparuanne.

Uuringu käigus toimuvad alates 12.08.2025 iga kahe nädala tagant progressikoosolekud tellija osavõtul. Konsultantmeeskonna siseselt viiakse läbi täiendavaid ajurünnakuid.

3. Ajakava

Nr	Tegevus	Ajavahemik
1	Uuringukava koostamine ja kinnitamine	Juuli 2025
2	Uuringu koostamine	Juuli –oktoober 2025
	Esmased ideed mõõdikute osas	1.september 2025
	Mõõdikute andmeallikad, esmased tehnilised lahendused	1.oktoober 2025
3	Vahearuanne tellijale	15. oktoober 2025
4	Uuringu lõpparuande koostamine	Oktoober-november 2025
7	Uuringu aruande esitamine tellijale	28. november 2025
8	Tellija tagasisidest lähtuvalt uuringu täpsustamine (põhilahendust ei muudeta, mahukate uuenduste vajaduse osas fikseeritakse eraldi tasustatud täiendavate tööde vajadus)	15. detsember 2025

4. Uuringu tööühm

Töögrupi juht: Pille Metspalu, Hendrikson DGE

Projekti HDGE poolne koordinaator: Jürgen Pikk, Hendrikson DGE

Konsultant: Anto Aasa, Tartu Ülikool

Konsultant: Helen Poltimäe, SEI Tallinn, Tartu Ülikool